

Lemminkäinen Infra Oy
Kiviainesyksikkö
PL 169, Salmisaarenaukio 2
00181 HELSINKI

Viite: Ympäristövaikutusten arviointiselostus 26.3.2010

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA, RIIPILÄN KIVIAINEKSENOTTO, VANTAA

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Lemminkäinen Infra Oy on 26.3.2010 saattanut vireille Riipilän alueen kiviaineksen ottoa koskevan ympäristövaikutusten arviointiselostuksen Vantaalla.

Arviointiselostus

Arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima asiakirja, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava voi hakea tarvittavia lupia hankkeen toteuttamiselle.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Lemminkäinen Infra Oy, josta hankkeen yhteyshenkilönä on Pekka Uusivirta. Konsulttina arviointiselostuksen laadinnassa on ollut Ramboll Finland Oy, josta yhteyshenkilöinä ovat Oscar Lindfors ja Reetta Suni.

Arviointimenettelyssä toimii yhteysviranomaisena Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus yhteyshenkilöinä hydrogeologi Timo Kinnunen ja ylitarkastaja Leena Eerola.

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Lemminkäinen Infra Oy suunnittelee aloittavansa maa-ainesten ottotoiminnan Vantaan Riipilässä. Suunnittelualue sijaitsee 300 metrin etäisyydellä Nurmijärven kunnan rajasta etelään, välittömästi Hämeenlinnanväylän itäpuolella. Toiminta sijoittuu kiinteistöille RN:o 3:103, 4:486, 4:624, 4:510 ja 7:65. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 70,4 ha, josta suunniteltujen louhinta-alueiden pinta-ala on 20,5 – 45,0 ha riippuen toteuttamisvaihtoehdosta. Alueelta louhitaan kalliota vaihtoehdosta riippuen 9-20 vuoden aikana 4 010 000 - 9 180 000

Maksu hankkeesta vastaavalle 8300 € Maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä

m³ltr. Lisäksi alueella varaudutaan ottamaan vastaan ja murskaamaan 200 000 tonnia ylijäämälouhetta vuodessa.

Hankkeen vaihtoehdot

Vaihtoehto VE 0: Hanketta ei toteuteta. Pääkaupunkiseudulla rakentamiseen tarvittavaa kiviainesta louhitaan muualta kuin Riipilästä.

Vaihtoehto VE 1: Vaihtoehto 1 on helmikuussa 2009 laaditun maa-ainesten ottosuunnitelman mukainen, jonka mukaan alueelta louhitaan kalliota yhteensä 9 180 000 m³ltr. Louhittavan alueen pinta-ala on 45 ha.

Vaihtoehto VE 2: Vaihtoehto 2 poikkeaa vaihtoehdosta 1 siten, että alueen pohjois- ja lounaisosa (Riipilän vanhan metsän alue) jätetään louhimatta. Koillisosassa louhinta-alue on pienennetty. Louhinta-alueen pinta-ala on 37,4 ha ja kokonaislouhintamäärä 7 620 000 m³ltr.

Vaihtoehto VE 3: Vaihtoehdossa 3 louhintaa tehdään vain hankealueen läpi kulkevan itä-länsisuuntaisen 110 kV voimalinjan eteläpuolella. Riipilän vanhan metsän alueella ei tehdä louhintoja. Louhittavan alueen pinta-ala on 20,6 ha ja maksimilouhintamäärä maksimissaan 4 010 000 m³ltr.

Vaihtoehdoissa 1-3 arvioidaan lisäksi **kaksi alavaihtoehtoa**:

A: Alueen jälkikäyttö on maa- ja metsätaloutta

B: Alueen jälkikäyttö on työpaikka-alue.

Hankkeen YVA – menettelyn tarve

Hankkeen YVA-menettelyn tarve määräytyy YVA-asetuksen 6 § hankeluettelon kohtien 2 b ja 11 b perusteella.

Kohdan 2 b mukaan YVA-menettelyä sovelletaan kun kiven, soran tai hiekan louhinta- tai kaivunalueen pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 m³ltr vuodessa.

Kohdan 11 b mukaan YVA-menettelyä sovelletaan muiden kuin ongelmajätteiden polttolaitoksiin ja fysikaalis-kemiallisiin käsittelylaitoksiin joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa. Ylijäämälouheen vastaanotto toiminta on määritelty jätteen käsittelyksi.

Asiaan liittyvät muut hankkeet

Hanke ei suoranaisesti liity muihin vireillä oleviin hankkeisiin, muuten kuin yhteisvaikutusten osalta.

Yhteysviranomaisen ilmoittaa, että Vaasan hallinto-oikeus on antanut 28.6.2010 päätöksen valituksesta Lemminkäinen Infra Oy: n

ympäristölupahakemuksesta, jolla on haettu lupaa louhia ja murskata kalliota. Vantaan kaupungin Riipilän kylässä sijaitsevilla tiloilla Jäppilä RN:o 6:39 ja Uutela RN:o 12:11.

Arviointimenettelyn yhdistäminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Toiminta vaatii maa-ainestenottoluvan Vantaan kaupungilta ja ympäristöluvan Etelä-Suomen aluehallintovirastolta.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) ja -asetuksen (895/1999) mukaiset kivenoton ja kiviaineksen jalostustoiminnan infrastruktuurin rakentamiseen tarvittavat rakennus- tai toimenpideluvat käsittelee kunnan rakennusvalvontaviranomainen.

Toiminnan sijoittamisessa on otettava huomioon oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu alueen käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset.

Kiviainesten ottamistoiminnan yhteydessä muodostuvalle kaivannaisjätteelle on laadittava kaivannaisjätteitä koskevan Valtioneuvoston asetuksen (379/2008) mukainen jätehuoltosuunnitelma, joka liitetään ympäristölupahakemukseen.

Mikäli toiminta aiheuttaa vesilain 18 § mukaisia muutoksia pohjaveden laatuun tai määrään, tarvitaan Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä vesilain mukainen lupa. Uudenmaan ELY-keskus ottaa kantaa luvantarpeeseen lausunnossaan, jonka se antaa mahdollisesta maa-ainestölupahakemuksesta.

Vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvan Riipilän vanhan metsän alueelle suunniteltu toiminta vaatii valtioneuvoston tekemän rajauksen tarkistuksen.

Voimajohtopylväiden läheisyydessä tapahtuvaan kiviaineksen ottoon ja maa-ainesten läjitykseen johtoalueille tarvitaan Fingrid Oyj:n ja/tai Nurmijärven Sähkö Oy:n lupa ja johtoaukealle tuleville lisärakenteille tarvitaan risteämälausunto Nurmijärven Sähkö Oy:ltä.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireillöolosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa, Nurmijärven Uutisissa sekä Vantaan ja Nurmijärven Varteissa. Arviointiohjelma on kuulutettu 12.4.–11.6.2010 välisenä aikana Vantaan kaupungin ja Nurmijärven kunnan ilmoitustauluilla. Arviointiohjelma on ollut 12.4.–11.6.2010 arviointimenettelyn aikana yleisön nähtävänä seuraavissa paikoissa:

Martinlaakson kirjasto, Laajaniityntie 3, 01620 Vantaa

Myyrmäen kirjasto, Kilterinraitti 6, 01600 Vantaa

Klaukkalan kirjasto, Kuonomäentie 2, 01800 Nurmijärvi

Internetissä:

www.ely-keskus.fi > ELY-keskukset > Uudenmaan ELY> Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA>Vireillä olevat YVA-hankkeet> Ennen vuotta 2010 vireille tulleet YVA-hankkeet

www.ymparisto.fi > Alueellista ympäristötietoa>Uusimaa > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA > Ennen vuotta 2010 vireille tulleet YVA-hankkeet

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt lausunnot Vantaan kaupungilta, Nurmijärven kunnalta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry:ltä, Museovirastolta ja Uudenmaan liitolta.

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry ei antanut lausuntoa.

Lausunnot:

Vantaan kaupunginhallitus ja ympäristölautakunta toteavat lausunnossaan että kiviainestuotannon tarpeellisuutta on selostuksessa arvioitu suhteessa vain voimassaoleviin maa-aineslupiin, joiden perusteella on käytettävissä 11,3 milj. m³. Tekstissä on viittaus vireillä oleviin lupaprosesseihin, mutta kokonaisuuden kannalta olisi ollut oleellista mainita myös suuruusluokka. Esimerkiksi ympäristövaikutusten arviointi on valmistunut Tuusulassa Focus-alueella ja on vireillä Senkkerin alueella, ja pelkästään näissä on yhteensä jopa 35 milj. m³ kiviaineksen ottosuunnitelmat.

Uudenmaan maakuntakaavassa suunnittelualueelle ei ole osoitettu mitään valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai seudullisesti merkittävää käyttötarkoitusta. Ns. valkoiset alueet ovat enimmäkseen maa- ja metsätalousalueita maaseudulla ja saaristossa. Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa laadinnan yhteydessä on tehty erityistä kaavallista yhteensovittamista kiviainesvarantojen suhteesta laajoihin yhtenäisiin metsäalueisiin (MLY). Pyrkimyksenä on ollut turvata maakunnan kiviaineshuollon edellyttämiä kiviainesvarantoja vaarantamatta kuitenkaan ekologisen verkoston toimintaa. Riipilän aluetta ei ole merkitty Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavaan kiviainesten varantoalueeksi.

Pohjavesivaikutukset ovat mahdollisia alueen koilliskulmassa (VE1 ja VE2) sekä kaakkoiskulmassa (VE1, VE2 ja VE3) ja niitä voidaan

arviointiselostuksen mukaan vähentää tehokkaasti louhinnan suunnittelulla ja toteutuksella. Selostuksesta ei kuitenkaan käy ilmi, miten louhittaessa ilmaantuvat vaikutukset, pohjavedenpinnan laskut tai kaivojen ehtymiset, olisivat konkreettisesti hallittavissa.

Pintavesivaikutusten osalta Lamminsuonojaan johtuvat vesimäärät olisivat noin 30...40 % eli huomattavasti suuremmat nykytilanteeseen verrattuna, mikäli alue louhinnan jälkeen jätetään avoimeksi kentäksi eikä siihen levitetä pintamaita eikä sitä metsitetä. Jälkikäyttövaihtoehto B (alueen jälkikäyttö on työpaikka-alue) ei voi lisätä hallitsemattomia hulevesivalumia Lamminsuonojaan, koska sellaista ei uusia työpaikka-alueita perustettaessa sallita. Louhinnan aikana hulevesivalumat eivät saa lisääntyä haitallisiksi eikä aluetta voi louhinnan päätyttyä jättää sillä tavoin heitteille, että sieltä ennen alueen käyttöön ottamista työpaikka-alueena syntyisi haitallisia hulevesivalumia.

Arvioinnissa on tulkittu virheellisesti ekologista verkostoa Uudenmaan liiton selvityksestä ja siten arvioinnin johtopäätös, että hankkeella ei olisi vaikutusta, on väärä (s. 86). Luonnon ydinalueet ja niiden välillä olevat ekologiset yhteydet muodostavat yhdessä ekologisen verkoston, johon kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan. Arvioinnissa on virheellisesti tulkittu, ettei ekologinen yhteys jatku moottoritien itäpuolella, koska siellä on luonnon ydinalue. Luonnon ydinalueen tuhoutumisella on kuitenkin yhtä vakava vaikutus ekologiseen verkostoon kuin ekologisen yhteyden katkeamisella. Sama virhepäätelmä koskee myös maakuntakaavaa, jossa valkoisen alueen ei oleteta sisältävän luonnon ydinalueen arvoja ja siten virheellisesti päätellään, ettei viheryhteys jatku moottoritien itäpuolella.

Vantaalla koillis-lounais-suuntainen ekologisen verkoston osa ohjautuu Lamminsuon kautta koilliseen, joten hankealue on kriittisessä paikassa verkoston jatkuvuuden kannalta. Verkoston toimivuutta parantaa, mikäli moottoritien yli tai ali voidaan muodostaa kulkureitti. Käytännössä tähän on mahdollisuudet alikulkuna joko Lamminsuohon laskevan puron kohdalla, Lamminsuontien nykyisen alikulun tuntumassa tai ylikulkuna näiden välisen harjanteen eli juuri hankealueen kohdalla. Näistä vaihtoehdoista käyttökelpoisin saattaa olla Lamminsuohon laskevan puron kohta, jolloin myös puro voitaisiin johtaa alituksessa avouomana nykyisen rummun sijaan. Tällöin ekologisen verkoston jatkuvuuden turvaamiseksi tulisi puroalaakson eteläpuolen metsäaluetta (hankealuetta) säilyttää riittävän laajasti. Tämän metsäalueen arvoa lisää myös se, että siellä sijaitsee kasvistoltaan arvokas Lammin lehtorinne.

Maisemavaikutusten ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on tunnistettu tärkeimmät maisemakuvan muutokset: selännejakson katkeaminen kaukomaisemassa ja louhinta-alueelle aukeavat avoimet näkymät sekä luonnollisen, kallioisen maaston katoaminen lähimaisemassa. Arviointiin on kuitenkin jäänyt

epämääräisyyttä, joka vähentää arvioinnin luottavuutta. Maisemavaikutusten arviointiin sisältyvät leikkaukset (liite 5) on piirretty louhinnan mittakaavaa hämärtävällä tavalla. Leikkauksissa metsä on kaavamaisesti piirretty selänteille ja rinteille 45 metriä korkeana, vaikka metsä Suomessa ei parhaimmillakaan kasvupaikoilla kasva näin korkeaksi. Suomen pisin kuusi on 43 metriä, kallioisilla selänteillä louhittavaksi suunnitellun alueen reunoilla puusto ei olisi edes puolta tästä korkeudesta.

Vaikutuksia arvioitaessa ei tekstistä aina selviä, mitä verrataan mihinkin ja teksti saattaa olla suorastaan harhaanjohtavaa. Esimerkiksi (s. 90) VE3:n maisemavaikutuksia verrataan VE1:n ja VE2:n vaikutuksiin, jolloin tekstissä sanotaan "... haitalliset näköyhteydet Vantaanjokilaakson maisema-alueen ja maa-ainesten ottoalueen välillä säilyvät" - ikään kuin haitallinen näköyhteys olisi jo olemassa. Todellisuudessa kuitenkin tarkoitetaan, että myös VE3:ssa syntyy haitallinen näköyhteys.

Pintamaiden kasaamisen (kuva 12) vaikutuksia reuna-alueiden kasvillisuuteen arviointi vähättelee ilmaisulla "vaurioittaa todennäköisesti". Todellisuudessa puiden juuristo ja pintakasvillisuus tukehtuvat korkeiden ja kauan paikallaan pysyvien täyttöjen alla.

Maisemavaikutusten yhteenvedossa korostetaan mahdollisuuksia vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia ottoaluetta ympäröivän puuston hoidolla ja lisäistutuksilla. Tämä antaa vaikutelman, että vähentämistoimet kuuluisivat hankkeeseen. Maisemavaikutusten arviointia pidetään toisaalta vaikeana, koska maisema voi muuttua nopeasti esimerkiksi ympäröivän alueen avohakkuun tuloksena, mitä siis hankkeella ei voida hallita. Maisemavaikutusten vähentämistoimet ovat kaikki hankealueen ulkopuolella, eikä hankkeesta vastaavalla osoiteta olevan vastuuta vähentämistoimien toteuttamisesta, joten hanke ei todellisuudessa sisällä näitä vähentämistoimia. Maisemavaikutusten arviointi osoittaakin selvästi, etteivät vaihtoehdot 1-3 ole esitetyllä tavalla toteuttamiskelpoisia.

Luoteis-Vantaan maankäyttöselvityksen luonnos on ollut kaupunkisuunnittelulautakunnan 30.11.2009 tekemän päätöksen perusteella nähtävillä MRA 30 §:n mukaisesti ja siitä on voinut esittää mielipiteen 11.2.2010 mennessä. Jatkotyössä tehdään mahdolliset muutokset ja täydennykset selvitykseen saadun palautteen perusteella. Selvityksessä on tarkasteltu Luoteis-Vantaan tulevaisuuden maankäyttömahdollisuuksia ja todettu Hämeenlinnanväylän itäpuolisesta alueesta, että Riipilän asutusta on mahdollista laajentaa ja että moottoritien lähialue sopii työpaikka-alueeksi. Työpaikka-alueeksi moottoritien lähialue sopii nimenomaan siksi, että tien melun vuoksi tien lähialuetta on vaikeaa käyttää asumiseen. Louhinta ulottuu kaikissa vaihtoehdoissa kuitenkin alueelle, jossa tiemelun puolesta myös asuminen on mahdollista. Lisäksi harjanne, jota louhintahanke

koskee, on luonnollinen suoja moottoritien melua vastaan ja sen poistaminen lisää moottoritien melun leviämistä ja vaikuttaa laajahkon alueen maankäyttömahdollisuuksiin.

Arvioitavana oleva louhintahanke on suunniteltu kiviaineshuollon tarpeisiin, jolloin louhintataso on syvällä: suunnitellun louhintatason ja luonnollisen maanpinnan korkeusero on paikoin jopa 30 metriä. Tällöin louhittua aluetta on vaikea liittää ympäröivään maankäyttöön ainakaan ilman mittavia ympäristön lisälouhintoja tai louhitun alueen osittaista täyttöä rakennuskelpoisilla mailla. Jälkikäyttövaihtoehdossa B, jossa louhittua aluetta käytettäisiin työpaikkarakentamiseen on lisäksi tarkoitus kasata pintamaat louhoksen reunoille valleiksi, mikä entisestään korostaa korkeuseroja ja vaikeuttaa laajemman kokonaisuuden suunnitelmallista käyttöä tuottaen tehotonta ja epätarkoituksenmukaista maankäyttöä.

Toiminnasta aiheutuvaa melua on havainnollistettu selkeillä kartoilla. Kriittisesti sen sijaan tulee suhtautua johtopäätöksiin melun vaikutuksista. Melulla ei arvioida olevan haitallisia terveysvaikutuksia ympäristössään ja on viitattu mm. tutkimuksiin, joiden mukaan ympäristömelun terveysvaikutukset alkavat vasta melutason ylittäessä 70 dB. Johtopäätöksinä ilmoitetaan myös, että pahimmissa toimintatilanteissa melutaso olisi 1-2 dB korkeampi kuin vaihtoehdossa 0. Melukarttoja tutkimalla voi kuitenkin todeta, että esimerkiksi Reunan asuinalueella vaihtoehdon 0 melutaso (tieliikenne) on 35-40 dB ja vaihtoehdon 1 vaiheessa 4 melutaso olisi 50-55 dB. Lähimmillä asuinalueilla 55 dB:n päiväohjearvo voi ylittyä melusteistä huolimatta rakennuksen toisella puolella, suojapuolella voidaan päästöohjearvon alle asuinrakennuksen toimiessa melusteestä.

Vaikutuksissa ihmisten elinoloihin on melusta mainittu, että ohjearvoihin vertaaminen ei anna oikeaa kuvaa melutason nousun vaikutuksesta ja merkityksestä asukkaille. Yhteenvetotaulukossa vaikutukset on kuitenkin tiivistetty asukaskyselyissä saatuihin subjektiivisiin näkemyksiin. Vaikutukset elinoloihin tulevat olemaan huomattavasti suuremmat mitä arviointi antaa ymmärtää, konkreettisenä esimerkkinä, että melutaso asuinalueilla voi nousta jopa 20 dB. Myös hankealueen lähialueiden virkistyskäyttö heikkenee melun vuoksi ja hankealue itsessään poistuu kokonaan virkistyskäytöstä.

Jälkikäyttövaihtoehtojen sosiaalisten vaikutusten kuvauksissa alueen metsittämisen sanotaan palauttavan virkistyskäyttömahdollisuudet (s. 9) tai lisäävän viihtyisyyttä ja edistävän alueidentiteetin vahvistumista (s. 130). Palautuminen on niin hidasta, ettei sitä voi pitää todellisena palautumisena nykyisten asukkaiden kannalta. Louhinnan ja metsittämisen tuomaa viihtyisyyden lisääntymistä tai alueidentiteetin vahvistumista ei arvioinnissa mitenkään perustella, eikä se kuulosta uskottavalta, jos vaihtoehtona on louhimatta jättäminen.

Vaihtoehtojen vertailussa todetaan, että kaikki vaihtoehdot ovat toteuttamiskelpoisia ympäristövaikutusten osalta ja että hanke voidaan teknisesti suunnitella ja toteuttaa siten, että siitä aiheutuvat ympäristöhaitat ovat hallittavissa. Loppupäätelmä on liian optimistinen erityisesti melu- ja pölyhaittojen sekä luonto- ja maisemavaikutusten suhteen.

Vantaan kaupunginhallitus korostaa lisäksi, että ekologista verkostoa on tulkittu selostuksessa virheellisesti ja se tulee selvittää uudelleen. Luonnon ydinalueet ja niiden välillä olevat ekologiset yhteydet muodostavat yhdessä ekologisen verkoston, joka on turvattava säilyttämällä alueella olevaa metsäaluetta riittävästi.

Lisäksi kaupunginhallitus toteaa, että se ei tule puoltaman hankkeen ympäristölupaa ennen kuin Luoteis-Vantaan maankäyttöselvitys on valmis ja se ei tule hakemaan omistamilleen alueille maa-ainesten ottolupaa kuin korkeintaan 110 kV voimalinjan eteläpuoliselle alueelle.

Nurmijärven kunnan kunnanhallitus, pyydettyään Nurmijärven ympäristölautakunnan ja kuntakehitystoimikunnan lausunnot toteaa seuraavaa:

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa tarkasteltu hanke on jaettu louhinta-alueen mukaan neljään toteutusvaihtoehtoon: vaihtoehto 1 (VE1), vaihtoehto 2 (VE2) ja vaihtoehto 3 (VE3). Kaikkiin em. hankevaihtoehtoihin sisältyvät YVA:ssa tarkastellut toiminnot: louhinta-alueen eri vaihtoehdot ja alueen muiden hankkeiden yhteisvaikutukset. Lisäksi on tarkasteltu YVA-lain mukaista nollavaihtoehtoa (VE0) eli vaihtoehtoa, että louhintahanketta ei toteuteta. Tällöin kiviainesten ottamista ei tapahdu.

VE1:ssä vaikutus pohjaveteen rajoittuu niille alueille, joilla pohjavesien pinta on louhintatasoa ylempänä. Vaikutukset rajoittuvat ehjien kalliolohkojen kohdilla pääosin muutamasta kymmenestä metrillä noin 50-100 metrin etäisyydelle. Heikkousvyöhykkeiden ja rakoilleiden kallioiden kohdalla vaikutukset voivat ulottua kauemmaksi. Tehtyjen tutkimusten mukaan alueen kallioperä on pääosin ehjää, mutta heikkousvyöhykkeiden kohdalla on paikoin avoimia ja vettä johtavia rajavyöhykkeitä.

Louhinta aiheuttaa huomattavaa riskiä pohjavedelle kallioperän heikkousvyöhykealueilla, joita on tarkastelualueen pohjois- ja etelä- sekä koillisosassa. Riski on olemassa myös alueilla, joissa on hiekkamuodostumia ja mikäli irtomaa-ainesten poiston yhteydessä osutaan näihin.

Vaihtoehto kahdessa (VE2) pohjavesivaikutukset ovat myös alueilla, joissa louhinta ulottuu heikkousvyöhykkeisiin tai irtomaa-ainesten poiston yhteydessä osutaan alueella sijaitseviin hiekkamuodostumiin.

Vaihtoehto kolmessa (VE3) pohjavesivaikutusten alue jää pienemmäksi pohjoisemman louhinta-alueen jäädessä louhimatta. Toiminnalla ei arvioida olevan pohjavesivaikutuksia lähimmissä vakituisessa käytössä olevissa kaivoissa, jotka sijaitsevat 300...600 m etäisyydellä. Pohjavesivaikutuksia arvioidaan olevan myös heikkousvyöhykkeiden kohdalla, mikäli louhinta ulottuu ko. alueelle tai irtomaa-ainesten poiston yhteydessä osutaan hiekkamuodostumaan.

Suurimmat epävarmuustekijät liittyvät pohjaveden pinnankorkeuden arvioinnissa havainnointipisteiden vähäiseen lukumäärään ja tehtyjen havaintojen oikeellisuuteen. Hankkeen toteuttaminen ei saa vaarantaa kiinteistöjen veden saantia tai laatua. Hanke tulee rajata sekä pinta-alaltaan että louhintasyvyydeltään sellaiseksi, että pohjaveden pilaantumisriskiä ei ole eikä veden antoisuudessa tapahdu olennaista vähenemistä.

Melua on arvioitu eri vaihtoehtoissa ja eri toimintavaiheissa. Arviointiselostuksen mukaan meluohjearvo 55 dB ylittyy lähimmillä asuinkiinteistöillä meluisimmissa toimintatilanteissa ilman melunsuojaustoimenpiteitä.

Epäsuotuisissa olosuhteissa hengitettävien hiukkasten ohjearvotason ylittävä alue voi arviointiselostuksen mukaan ulottua vaihtoehto VE1:ssä ja VE2:ssa ja jopa vaihtoehto kolmessa (VE3) työvaiheessa 4 lähimpään asutukseen ja siksi ympäristölautakunnan mielestä toiminta-alue tulee rajata riittävän etäälle olemassa olevasta asutuksesta.

Hankkeen toteuttaminen muuttaa alueen ja sen luonnonarvoja huomattavasti. Hankkeen vaikutus on pitkäaikainen riippumatta siitä, mikä tarkastelluista kolmesta kiviainesoton vaihtoehdosta toteutetaan. Erityisesti hankkeen vaikutukset ulottuvat useiksi vuosikymmeniksi eteenpäin eikä alueen loppukäyttöä ole ratkaistu.

Nurmijärven kunnan mielestä hankealue tulee rajata pohjoisessa siten, että asutukseen nähden jätetään ainakin 500 metrin suojaetäisyys. Toiminnan haitallisia vaikutuksia vakituiselle asutukselle voidaan näin lievittää vähän, muttei poistaa kokonaan. Vallitsevien tuulten suunta on etelä-lounaasta, mikä vaikuttaa siihen, että tuulet kuljettavat melua ja pölyä herkemmin hankealueen pohjois- ja länsipuolisiin häiriintyviin kohteisiin.

Hankkeen toteuttamisvaihtoehdoista VE1, VE2 ja VE3 eniten haitallisia vaikutuksia on vaihtoehdolla VE1 ja vähiten vaihtoehdolla VE3. Vaikutukset ovat suoraan verrannollisia hankealueen kokoon. Siksi hanketta ei tulisi toteuttaa ainakaan VE3:a laajempaan.

Riipilän kiviainesottohanke on kooltaan maakunnallisesti merkittävä ja se sijoittuu alueelle, jota ei Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa ole osoitettu kiviaineshuollon tarpeisiin. Hanketta on pidettävä maakuntakaavan vastaisena.

Lisäksi hanke ei tue Nurmijärven ja Vantaan lähialueelle suunniteltua maankäyttöä tai aiheuttaa huomattavia haittoja lähialueella jo olevalle asutukselle. Nurmijärven kunta katsoo, että Vantaan kaupungin näkemys siitä, että se ei tule puoltamaan hankkeen ympäristölupaa ennen kuin Luoteis-Vantaan maankäyttöselvitys on valmis, on perusteltu. Hanke saattaisi vaikeuttaa Hämeenlinnantien varren maankäytön suunnittelua ja kehittämistä. Hämeenlinnanväylän varren alueet Luhtaanmäen liittymästä Klaukkalan ohikulkutielle saakka soveltuvat sijainniltaan työpaikkatoiminnoille ja mahdollinen kiviainesten ottaminen tulisi tehdä tulevan maankäytön ehdoilla tontteja rakentamiseen valmisteltaessa 110 kV voimalinjan eteläpuolella.

Nurmijärven kunta katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiselostus on monilta osin puutteellinen eikä siinä ole riittävästi selvitetty hankkeen mahdollisia haittoja Nurmijärven alueen olevalle asutukselle. Lisäksi Vantaan ja Nurmijärven rajalle on tarpeen jättää seudullinen ekologinen yhteys, jonka suunniteltu louhintahanke katkaisisi. Myös mahdollisen louhintahankkeen aiheuttama raskaan liikenteen lisääntyminen maantielle 130 sekä Klaukkalantien ja vt 3:n jo kuormitettuun liittymään Luhtaanmäessä aiheuttaisi merkittävää haittaa liikenteen sujumuudelle.

Nurmijärven kunta edellyttää lisäksi, että Uudenmaan ympäristökeskus tutkii alueen asukkaiden lausunnossaan arviointiselostuksesta esittämän kritiikin ja vaatii hankkeesta vastaavaa täydentämään selostusta tarvittavilta osin.

Kuntakehitystoimikunta katsoo, että Nurmijärven kunnan tulisi em. perusteet lisättyinä ympäristölautakunnan esittämiin näkökohtiin suhtautua arviointiselostuksessa esitettyyn kiviainesten ottamiseen Riipilän alueelta kokonaisuudessaan kielteisesti.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat vastuualueen ympäristöterveydenhuoltoyksikkö ja sosiaalihuollon tulosryhmä esittävät lausuntonaan seuraavaa:

YVA –menettelyn yhteydessä selvitettiin kyselyllä hankealueen läheisyydessä sijaitsevat talousvesikaivot 1000 metrin säteellä. Selvityksen perusteella alueella on 116 talousvesikaivoa. Lähimmät vakituisessa käytössä sijaitsevat kaivot ovat vaihtoehdossa 1 noin 200-250 metrin etäisyydellä louhittavalta alueelta. Näistä tutkittiin maastossa tarkemmin kuusi kaivoa ja neljästä otettiin vesinäytteet. Arviointiselostuksen mukaan kaikki alueen kaivot kilometrin säteellä louhinta-alueesta tullaan kartoittamaan myöhemmin lupavaiheessa.

Arviointiselostuksen mukaan louhinta laskee kaikissa vaihtoehdossa pohjaveden pintaa alueen välittömässä läheisyydessä. Vaihtoehdossa 1 pohjaveden pinnankorkeuden muutokset voivat ulottua Reunan alueen länsiosiin. Vaikutusten pohjaveden laatuun arvioidaan jäävän vähäisiksi. Pohjavesivaikutuksia voidaan vähentää huomioimalla

suunnittelussa ja louhinnassa kallioperän heikkousvyöhykkeet ja alueella sijaitsevat hiekkamuodostumat.

Arviointiselostuksessa suositellaan pohjaveden pinnankorkeuksien mittaamista suunnittelualueen pohjaveden havaintoputkista ja soveltuvista yksityisistä pora- ja rengaskaivoista vähintään kolme kertaa vuodessa ja louhinnan kannalta oleellisten vaiheiden aikana tarvittaessa useammin. Pinnankorkeusmittauksia tulisi tehdä tasaisesti louhinta-alueen ympäristössä, painopisteen ollessa suunnittelualueen itä- ja kaakkoispuolella. Pohjaveden laadun seuranta suositellaan vähintään kerran vuodessa.

Aluehallintovirasto pitää välttämättömänä, että hankealueen vaikutusalueella sijaitsevat kaikki talousvesikaivot kartoitetaan. Sellaiset kaivot, joihin voidaan olettaa louhinnan johdosta aiheutuvan muutoksia, tulee tutkia ja ottaa seurannan piiriin. Aluehallintovirasto muistuttaa, että veden määrän väheneminen talousvesikaivossa saattaa vaikuttaa haitallisesti myös veden laatuun, mikä tulee ottaa huomioon hankkeessa ja sen seurannassa. Asuinkiinteistöillä tulee olla käytävissään riittävä määrä talousveden laatuvaatimukset täyttävää talousvettä. Aluehallintovirasto katsoo, että sellaista vaihtoehtoa, joka sisältää riskin talousveden saannin vaikeutumiseen, ei tule toteuttaa, ellei ole olemassa vaihtoehtoa veden korvaamiseen riskin toteutuessa.

Arviointiselostuksen mukaan vaihtoehdoissa 1 ja 2 toiminnan arvioidaan aiheuttavan melua eniten hankkeen itäpuolella. Alueen länsipuolella vaikutus on vähäinen tieliikennemelusta johtuen. Vilkkaimmissa toimintatilanteissa raja-arvot alittava melutaso asuinkiinteistöillä saavutetaan käyttämällä koteloituja porausvaunuja ja/tai melusteitä. Toiminnalla ei arvioida olevan haitallisia terveysvaikutuksia.

Arviointiselostuksessa suositellaan melua seurattavaksi säännöllisillä mittauksilla sen jälkeen, kun louhinta- ja murskaustoiminta alueella on vakiintunut. Mittauksia esitetään tehtäväksi vähintään kerran vuodessa 2 – 3 lähimmästä häiriintyvistä kohteesta. Aluehallintovirasto pitää välttämättömänä melun säännöllistä mittaamista lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, jotta voidaan varmistua siitä, etteivät ulkomelun ohjearvot ylity.

Arviointiselostuksen mukaan kaikissa vaihtoehdoissa hiukkaspitoisuuden vuosikeskiarvo ei ylitä ilmanlaadun raja-arvoja hankealuetta lähimpänä olevien asuinrakennusten kohdalla. Hengitettävien hiukkasten määrä voi ylittää raja-arvon hankealueen ympäristössä tilapäisesti haitallisimpien sääolosuhteiden vallitessa. Pölyn leviämistä ehkäistään muun muassa kastelemalla, koteloidamalla ja sumuttamalla. Mikäli pölyhaittojen lieventämistoimenpiteitä käytetään tehokkaasti ja aktiivisesti, voidaan todennäköisesti välttää hengitettävien hiukkasten vuosi- ja vuorokausi-raja-arvojen sekä ohjearvojen ylittyminen. Hankealueen läheisyydessä on tarpeen tehdä jatkuvia pölymittauksia kahdesta mittauspisteestä.

Arviointiselostuksen mukaan kiviainesten käsittelylaitoksen lähiympäristön ilmanlaadun tasoa ei pystytä tarkasti määrittelemään ennen toiminnan alkamista lähtötietojen puutteellisuudesta johtuen. Päästömallinnukset eivät kuvaa todellista pitoisuutta alueella, sillä niissä on otettu huomioon ainoastaan pakokaasuperäiset hiukkaset ja alueen taustapitoisuus. Sen vuoksi terveysvaikutusten arvioinnissa on epävarmuutta. Kohteesta on suositeltavaa laatia ilmanlaadun tarkkailu-ohjelma, jotta voidaan toiminnan mahdollisesti alkaessa varmistua siitä, että ilman hiukkaspitoisuudet eivät nouse terveyden kannalta haitallisen korkeaksi.

Aluehallintovirasto pitää välttämättömänä arviointiselostuksessa esitettyjen pölyävien toimintojen ehkäisemiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttamista ja seuranta. Ympäristölupavaiheessa pölyn leviämisen ehkäisemiseksi tulee asettaa riittävät ehdot, joiden toteutumisesta toiminnanharjoittajan tulee tehokkaasti seurata. Mikäli hiukkasille asetetut ilmanlaadun raja-arvot terveyshaittojen ehkäisemiseksi ylittyvät epäsuotuisissa olosuhteissa, eikä niitä saada torjuntatoimilla estettyä, tulee toiminta keskeyttää.

Aluehallintovirasto pitää kiitettävänä arviointiohjelmassa esitettyjen asukaskyselyjen, työpajan ja asukastilaisuuksien toteutumista. Hankkeen vaikutuksia alueen väestön elinoloihin on muutoinkin pyritty arvioimaan laajasti käyttämällä erilaisia tausta-aineistoja ja analyysimenetelmiä. Arviointiohjelman mukaista, alueen toimijoiden kuulemista sen sijaan ei ole toteutettu. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan kerätty aineisto kuvaa pääasiassa alueen nykyisten asukkaiden subjektiivisia käsityksiä ja mielipiteitä hankkeen vaikutuksista. Haittojen torjunnan ja lieventämisen suunnitelmat kohdistuvatkin pääasiassa asukkaiden tiedon lisääntymiseen ja sitä kautta mielipiteisiin vaikuttamiseen.

Hanke tulee vaikuttamaan kestoensa vuoksi myös tulevien asukkaiden elinympäristöön ja mahdollisesti alueen elinkeinorakenteeseen, työllisyyteen ja muuttoliikkeeseen, ja sitä kautta esimerkiksi sosiaalipalvelujen tarpeeseen. Sosiaalihuollon tulosryhmän näkemys onkin, että sosiaalisten vaikutusten arvioimiseksi tulisi kuulla myös alueen sosiaaliviranomaisia.

Aluehallintovirasto pitää tärkeänä, että ympäristöluvasta pyydetään lausunto Vantaan kaupungin ja Nurmijärven kunnan terveydensuojeluviranomaisilta. Terveysuojeluviranomainen valvoo talousvetenä käytettävän veden laatua ja heillä on paikallinen asiantuntemus hankkeen vaikutusalueen terveydellisistä olosuhteista.

Uudenmaan liitto toteaa, että liitto on antanut 1.10.2009 lausunnon hanketta koskeneesta ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Lausunnossa esitetty on otettu suurelta osin huomioon laadittaessa arviointiselostusta. Arvioinnin kannalta on olennaista, että toteuttamisvaihtoehtoja on laadittu lisää ja että vaihtoehdot ovat keskenään vertailukelpoisia.

Maakuntakaava tilanteen esittely arviointiselostuksessa on täydentynyt, mutta on edelleen tietyin osin epäjohdonmukainen. Selostuksen luvussa 11.1.1. kaavoitustilanne kuvataan

voimassaolevan maakuntakaavan, mutta ei maakuntavaltuuston hyväksymän 1. vaihemaakuntakaavan sisältöä. Vaihekaavaa on esitetty luvussa "Hankkeen perustelut". Kokonaiskuvan saamiseksi olisi ollut hyvä kuvata molemmat maakuntakaavat kaavoitustilanteen yhteydessä, koska vaihemaakuntakaava täydentää maakuntakaavaa ja vaihekaavassa osoitetaan kiviainesvarantoalueita. Uudenmaan liitto esittää kannanottonsa hankkeen suhteesta maakuntakaava-merkintöihin ja – määräyksiin vasta siinä vaiheessa kun hankkeen yksityiskohdista on päätetty, hanke on edennyt lupakäsittelyyn ja liitolta on pyydetty niitä koskevat lausunnot.

Arviointiselostuksessa käsitellään ekologista verkostoa ja hankealueen sijaintia siinä. Tarkastelu ja vaikutusten arviointi on kuitenkin yleispiirteisiä ja arvioinnissa esitettyjen johtopäätösten perustelut ovat puutteelliset. Tarkastelukulma on suppea eikä arviointiselostus anna kokonaiskuvaa ekologisen verkoston rakenteesta ja hankevaihtoehtojen suhteesta siihen. Hankkeen jatkosuunnittelussa ja lupavaiheessa on asiaan kiinnitettävä arviointiselostuksessa esitettyä enemmän huomiota.

Yksittäisenä huomiona voidaan mainita, ettei Vantaanjoki kuulu Natura 2000 ohjelmaan, vaikka arviointiselostuksessa niin todetaan. Valtioneuvosto ei ole vielä tehnyt päätöstä alueen liittämistä kyseiseen verkostoon.

Museovirasto toteaa, että kiviaineksen ottoalueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Museovirastolla ei ole huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Rakennetun kulttuuriympäristön osalta on kuultava Vantaan kaupunginmuseota.

Mielipiteet:

Arviointiselostuksesta saatiin 58 yksityishenkilön, Lepomäentien ja Metsärinteen tienhoitokunnan, Katajiston kyläläisten ja Suomen luonnonsuojeluliiton mielipiteet sekä Syväojan omakotiyhdistys r.y:n Reunan omakotiyhdistys r.y:n, Seutulan kyläyhdistys r.y:n, Männikköläiset r.y:n, Keimolan omakotiyhdistys r.y:n sekä Metsäkylän ja Lammintien asukkaiden laatima yhteinen mielipiteenilmaus.

Mielipiteissä kiistettiin voimakkaasti hankkeen yhteiskunnallinen tarpeellisuus ja katsottiin hankkeen palvelevan ainoastaan Lemminkäinen Infra Oy:n liiketaloudellisia tarkoituksia. Voimakasta kritiikkiä osoitettiin arviointiselostuksessa esitettyjä kiviainesten käyttölaskelmia ja – ennusteita kohtaan. Lisäksi katsottiin, että Uudellamaalla on runsaasti asumattomia kallioalueita, joille louhinta-alue voidaan sijoittaa haitattomasti. Kuljetusmatkojen pitenemisestä aiheutuvat ympäristövaikutukset ovat muistuttajien mielestä vähäisemmät kuin ympäristövaikutukset, jotka aiheutuvat louhinta-alueen sijoittamisesta lähelle käyttökohteita, mutta keskelle asutusta.

Hankkeen katsottiin olevan sekä maakuntakaavan että alueella voimassa olevan yleiskaavan vastainen. Lisäksi hanke on muistuttajien mielestä mm. maankäyttö- ja rakennuslain, maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain vastainen.

Arviointiselostusta pidettiin kelvottomana ja sitä varten tehtyjä melu-, pöly-, värinä- ja luontoselvityksiä sekä pinta- ja pohjavesiselvityksiä riittämättöminä ja niistä tehtyjä tulkintoja harhaanjohtavina ja hankkeen vaikutuksia vähättelevinä. Pohjavesiselvityksien osalta ei mm. oltu selvitetty kaikkia vaikutusalueella sijaitsevia kaivoja. Hankkeesta aiheutuvien melun, pölyn, pakokaasujen ja värinän katsotaan pilaavan alueen asumisviihtyvyyden ja aiheuttavan terveyshaittoja. Hankkeen katsotaan pilaavan alueen pohjaveden ja alentavan pohjavettä niin, että kaivot kuivuvat. Lisäksi pelätään räjäytysten vaurioittavan kallioon porattuja lämpökaivoja ja maahan kaivettuja maalämpöputkistoja sekä aiheuttavan myös muita vaurioita taloille. Hankkeen pelätään lisäksi alentavan kiinteistöjen arvoa.

Hankkeen katsotaan tuhoavan alueen monipuoliset luontoarvot sekä liito-oravien elinolosuhteet. Hanke katkaisee lisäksi itä-länsi-suuntaisen ekologisen käytävän sekä vaikuttaa epäedullisesti Lamminsuon, Riipilän vanhan metsän ja Josvaholmin luonnonsuojelualueiden sekä Lamminsuonojan tilaan ja eliöstöön.

Vaikutuksissa elinoloihin on kokonaan jätetty arvioimatta vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen. Pölypäästöt haittaavat maataloutta, mm. nurmen ja viljan viljelyä sekä uusien autojen maahantuontitoimintaa. Melu haittaa mm. lasten päiväkotitoimintaa sekä hevostalouden harjoittamista ja ratsastustallien toimintaa. Lisääntyvä raskas liikenne heikentää liikenneturvallisuutta ja erityisesti pienten koululaisten turvallisuutta.

Hankkeen vaikutuksia maisemaan on vähätelty ja jälkihoitosuunnitelmassa on tarkoitushakuisesti piirretty puut liian korkeiksi. Lisäksi maisemansuojeluvyöhykkeitä on esitetty naapuritilojen alueille, joihin hankkeesta vastaavalla ei ole hallintaoikeutta. Hankkeen palauttaminen metsätalouskäyttöön ei ole uskottavaa ja metsittymisen onnistumiseen kallioulouhosalueella ei uskota.

Hankkeen yhteydessä tehdyn asukaskyselyn tuloksia on vääristelty. Hankkeen asukkaat ovat kauttaaltaan äärimmäisen kielteisiä kaikkia louhosvaihtoehtoja kohtaan, toisin kuin arviointiselostuksessa väitetään.

Hanke on mielipiteiden esittäjien mielestä röyhkeä ja laiton. Arviointiselostuksen laatimista konsulttia pidettiin puolueellisena ja laaditun selostuksen kerrontaa ammattitaidottomana, puutteellisena, harhauttavana ja virheellisenä. YVA-lain periaatetta, jonka mukaan hankkeesta vastaava tekee tai teettää tarvittavat vaikutusarviot, pidetään käsittämättömänä, eikä näin menetellen koskaan saada puolueettomia ympäristövaikutusten arviointituloksia.

Yhteysviranomaisen ja Vantaan kaupungin puolueettomuutta asiassa pidetään monella tavoin kyseenalaisena.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Arviointiselostus kattaa rakenteen puolesta YVA-asetuksen 10§:ssä mainitut arviointiselostuksen sisältövaatimukset. Arviointiselostus on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla ja täyttää pääosin arviointimenettelylle asetetut vaatimukset. Yhteysviranomainen on lausunnossaan ottanut huomioon jäljempänä ilmenevällä tavalla arviointiselostuksesta annetut lausunnot ja muistutukset. Mahdollisessa jatkosuunnittelussa on otettava huomioon yhteysviranomaisen lausunnossa esitetyt seikat hankkeen toteuttamiskelpoisuuden parantamiseksi. Viitaten Vantaan kaupungin lausuntoon tulisi tarkemmalla maankäytön suunnittelulla pyrkiä ratkaisemaan alueeseen kohdistuvia ristiriitaisia maankäyttöön liittyviä tavoitteita.

Hankkeen kuvaus

Hankkeen kuvauksessa on otettu huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmassa esittämät asiat. Luvussa 1.2 esitettyyn hankealueen maastokarttaan (kuva 2) olisi voinut ottaa laajemmin ottamisalueen ympäristöä. Kohdassa 1.3 on lueteltu hankealueen ja sen ympäristön nykyiset toiminnot ja suunnitelmat. Saadun palautteen perusteella on käynyt ilmi, että Metsäkyläntiellä, n. 600 m:n päässä alueesta on perhepäiväkoti, lisäksi alueen pohjoispuolella, noin 600 m:n etäisyydellä hankealueen pohjoisreunasta sijaitsee erityislasten terapiatunteihin ja maastoratsastukseen erikoistunut ratsutila. Lisäksi hankealueen luoteispuolella olevaa peltoaluetta viljellään.

Arviointiselostuksessa on tarkennettu hankkeen perusteluita sekä selostettu maa-ainesten käyttöä ja lupatilannetta Uudellamaalla. Selvitys perustuu Uudenmaan liiton 1. vaihemaakuntakaavatyötä varten vuonna 2007 teettämään selvitykseen "Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat" sekä ympäristöhallinnon ja Geologian tutkimuskeskuksen ylläpitämän Maa-ainestenoton-tietojärjestelmän (NOTTO) tietoihin. Lisäksi hankkeesta vastaava on selostanut periaatteitaan kiviainesalueiden hankinnassa ja näkemystään alueiden tarpeellisuudesta. Yhteysviranomainen katsoo, että asiaa on käsitelty arviointiselostuksessa riittävästi.

Koska tätä osaa arviointiselostuksessa, samoin kuin vaihemaakuntakaavatyötä varten tehtyä selvitystä ja sitä edeltänyttä POSKI-projektia on palautteissa voimakkaasti arvosteltu ja Uudenmaan ELY-keskuksen puolueettomuus menettelyn yhteysviranomaisena näiden selvitysten vuoksi asetettu kyseenalaiseksi, Uudenmaan ELY-keskus tuo esiin muutamia näkökohtia aiheesta. POSKI-projektin yhtenä tavoitteena oli löytää kalliokiviainesalueita, joilla voitaisiin korvata

ehtymässä olevat hiekka- ja soravarat. Kalliokiviainesalueiden valintakriteereinä olivat mm. vähintään 500 metrin etäisyys asutukseen, vähintään miljoonan kuution ainesmäärä sekä se, että alueella tai alueen välittömässä läheisyydessä ei olisi maa-ainelain 3§:ssä tarkoitettuja arvoja ja että ottotoiminta myös ympäristönsuojelulain nojalla olisi mahdollista. Tavoitteena oli lisäksi, että alueet varattaisiin hyvissä ajoin maakuntakaavoihin, jotta alueilta pystyttäisiin ottamaan kiviaineksia vähintään 20-25 vuotta, jotta mm. haja-asutusta ei syntyisi alueiden liepeille. POSKI-projektissa selvitettiin kiviainesten käyttömäärät ja kulutusennusteet sitä varten, että pystyttäisiin edes karkeasti hahmottamaan, millaisia määriä ja minkä suuruisia alueita olisi pyrittävä löytämään eri puolilta Uttamaata.

Alueiden arvottamisesta ja selvitysten tekemisestä vastasi POSKI-projektin aluetyöryhmä, jonka puheenjohtajana oli suunnittelupäällikkö Riitta Murto-Laitinen Uudenmaan liitosta ja sihteerinä geologi Timo Kinnunen Uudenmaan ympäristökeskuksesta. Aluetyöryhmän muita jäseniä olivat raaka-aineiden hankintapäällikkö Teuvo Aarnio Lohja Rudus Oy Ab:sta, geologi Ismo Ahonen Geologian tutkimuskeskuksesta, suunnittelija Merja Autiola Uudenmaan ympäristökeskuksesta, hydrogeologi Ritva Britschgi Suomen ympäristökeskuksesta, suunnittelupäällikkö Pekka Hallikainen Itä-Uudenmaan liitosta, ylitarkastaja Heli Herkamaa Uudenmaan ympäristökeskuksesta, toiminnanjohtaja Jaakko Holsti MTK Uusimaasta, aluepäällikkö Jussi Kohtanen Metsähallitus Moreniasta, DI Tuomo Laitinen Suomen Maarakentajien Keskusliitosta, ympäristösuunnittelija Lasse Rekola Uudenmaan liitosta, projektipäällikkö Petter Sandin Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiristä, erikoistutkija Pekka Sipilä Geologian tutkimuskeskuksesta, kiviaines- ja ympäristöpäällikkö Pekka Uusivirta Lemminkäinen Oyj:stä, suunnittelija Salla Valpola Uudenmaan ympäristökeskuksesta, geologi Jouko Vuokko Geologian tutkimuskeskuksesta ja toiminnanjohtaja Bjarne Westerlund Nylands svenska producentförbundet. Selvityksessä käytiin läpi 2161 kallioaluetta, joista maa-ainesten ottoon tai osittain maa-ainesten ottoon soveltuviksi luokiteltiin 675 aluetta. Näillä olevien aineksien katsottiin riittävän ottotasosta riippuen vähintään 25 vuodeksi. Nyt käsiteltävänä oleva Riipilän alue ei sisällynyt POSKI-projektissa mukana olleisiin alueisiin, eikä sen mukaan ottamista edes harkittu.

Työryhmän toiminta, siihen liittyvät kokouspöytäkirjat ja muu materiaali on ollut julkista ja työn etenemisestä on kerrottu eri tiedotusvälineissä säännöllisin väliajoin. Työn lopputuloksista järjestettiin normaalin tiedottamisen lisäksi loppuseminaari. Työn aikana kertyneitä kokouspöytäkirjoja ja muuta materiaalia säilytetään Uudenmaan ELY-keskuksessa, jossa materiaaliin on mahdollista tutustua virka-aikana. Asukkaiden edustajille on tarjottu mahdollisuutta tulla tutustumaan aineistoon.

Nyt puheena olevan YVA-menettelyn yhteysviranomaisen yhteyshenkilönä toimiva henkilö oli POSKI-projektin sihteerin tehtävässä monialaisen työryhmän ohjauksessa ja käsitteli ja toteutti työryhmän päättämiä asioita. YVA-lausunnot taas Uudenmaan ELY-keskuksessa laaditaan usean eri alan asiantuntijan yhteistyönä. Yhteyshenkilö kokoaa lausunnon organisaation asiantuntijoiden palautteen pohjalta. Lausunnot ratkaisee yhteyshenkilön esityksestä ympäristövastuualueen johtaja tai apulaisjohtaja. Näin ollen Uudenmaan ELY-keskus katsoo, ettei yhteysviranomaisen edustajana toimivan henkilön osallistuminen julkisen työryhmän toimintaan vuosia aiemmin aiheuta palautteissa epäiltyä jääviyttä.

POSKI-projektissa ennusteet tehtiin vuonna 2002 ja alueiden luokittelu vuosina 2003-2005 ja loppuraportti julkaistiin vuonna 2006. Tämän jälkeen maakuntakaavaa varten tehtiin v. 2007 vielä oma selvitys "Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat", jossa Uudenmaan liitto päivitti POSKI-projektin tiedot ja muokkasi ne maakuntakaavaehdotukseksi. Maakuntakaavaehdotuksesta tehtiin runsaasti muistutuksia, joista suurin osa koski kiviainesalueita. Ympäristöministeriö hylkäsi kaikki valitukset ja vahvasti Uudenmaan ensimmäisen maakuntakaavan kesäkuussa 2010.

Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että sekä POSKI-projektissa että maakuntakaavaa laadittaessa on käytetty parasta mahdollista asiantuntemusta kiviainesten käyttöä arvioitaessa ja luottaa POSKI-projektin ja "Uudenmaan kiviaineshuollon kehityskuvat" – selvityksen tietoihin. Uudenmaan ELY-keskuksen tehtäviin ei kuulu laajojen luonnonvarojen koskevien selvitysten, kuten kiviainesten käyttöselvitysten ja – ennusteiden laatiminen.

Maa-aines- ja ympäristölupamenettelyjen kannalta kiviainesten käyttömäärillä ja kulutusennusteilla, ottamisalueiden lukumäärillä tai sillä, onko hankkeella yhteiskunnallista tarvetta tai onko pääkaupunkiseudulla kiviainespula, ei ole merkitystä. Maa-aineslain tai ympäristönsuojelulain mukainen lupamenettely ei sisällä tarveharkintaa. Lupaviranomaisen tulee tehdä lupapäätös kyseisissä laeissa mainittujen luvanmyöntämisedellytysten nojalla. Esimerkiksi maa-aineslupaa päätettäessä viranomaisen tulee arvioida, onko alueella maa-aineslain 3§:stä johtuvia rajoituksia ja ellei näitä ole ja asianmukainen ottamissuunnitelma on esitetty, on lupa maa-aineslain 6 §:n mukaan myönnettävä.

Vaihtoehtojen käsittely

Arviointiselostuksessa on esitetty kolme erilaista ottamisvaihtoehtoa, minkä lisäksi on tarkasteltu kahta jälkikäyttövaihtoehtoa. Vaihtoehdot on käsitelty perusteellisesti ja niistä saa käsityksen alueen toiminnasta, laitteiden ja varastointialueiden alustavasta sijoittelusta sekä maastossa tapahtuvista muutoksista. Arviointiselostuksessa on myös selostettu pölyn- ja meluntorjuntatoimenpiteitä sekä louhintaan liittyviä

varotoimenpiteitä. Karttaesitykset ovat selkeitä, mutta kartat olisivat saaneet ulottua laajemmalle ympäristöön.

Kaikissa vaihtoehdossa suojaetäisyydet lähimpiin asuttuihin rakennuksiin lukuun ottamatta tilalla RN:o 4:522 sijaitsevaa, kartoissa asuinrakennukseksi merkittyä rakennusta, ovat 300–400 m:n luokkaa, mikä täyttää ympäristöhallinnon ohjeessa 1/2009 "Maa-ainesten kestävä käyttö" suositellun kallion ottamisalueen minimisuojaetäisyyden asuttuun rakennukseen. Ympäristöministeriössä on kuitenkin valmisteilla Valtioneuvoston asetus kivenlouhimojen, muun kivenlouhinnan ja kivenmurskaamojen ympäristönsuojelusta. Tässä asetuksessa tullaan todennäköisesti määräämään, että melua tai pölyä aiheuttavan toiminnon etäisyys myös asumiseen tai loma-asumiseen käytettävään rakennukseen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan oleskeluun tarkoitettuun piha-alueeseen tai muuhun häiriölle alttiiseen toimintaan tulee olla vähintään 300 m. Tämä merkitsee Riipilän hankkeessa sitä, että suojaetäisyyttä tulee kasvattaa siten, että suojaetäisyys myös talojen piha-alueille on riittävä, jos hanke etenee luvanhankevaiheeseen.

Arviointiselostuksen kartoissa tilalla 4:522 olevaan rakennukseen etäisyys louhittavalta alueelta on vain noin 70 m, mikä ei täytä edellä mainittuja suojaetäisyysvaatimuksia. Arviointiselostuksesta ei käy selville, miksi tähän rakennukseen on jätetty muita pienempi suojaetäisyys. Rakennuksen olemassaolo ja käyttötarkoitus tulee selvittää. Jos rakennusta käytetään asumiseen tai loma-asumiseen, tulee myös sen kohdalla noudattaa edellä mainittuja suojaetäisyyksiä, ellei hankkeesta vastaava voi osoittaa, että pöly- ja meluhaitat voidaan ympäristölupaviranomaisen hyväksymiä teknisiä keinoja käyttämällä estää niin, etteivät valtioneuvoston ilmanlaadusta ja melutasosta antamat ohjeet ylity, tai jotain muuta ympäristölupaviranomaisen hyväksymää syytä. Ottamissuunnitelma tulee tarvittaessa korjata näiltä osin.

Jälkikäyttövaihtoehto A:ssa (maa- ja metsätalouskäyttöön palauttaminen) noudatetaan ympäristöministeriön julkaisemassa ympäristöoppaassa n:o 85 "Maa-ainesten ottaminen ja ottamisalueiden jälkihoito" sekä ympäristöhallinnon ohjeessa 1/2009 "Maa-ainesten kestävä käyttö" esitetyjä jälkihoitoperiaatteita. Esitetyssä periaatepiirroksessa maisemointitoimenpiteistä (kuva 8) on kuitenkin puusto piirretty harhaanjohtavasti liian korkeaksi. Asiaa on arvosteltu useissa lausunnoissa ja palautteissa. Lupahakemuksen yhteydessä tulee esittää näiltä osin realistiset piirustukset. Lisäksi jos aluetta aiotaan käyttää metsätalousalueena, on 35 m korkealle luiskalle kaltevuus 1:2 liian kalteva normaaleille metsätaloudessa käytettäville korjuu- ja kuljetuskoneille.

Jälkikäyttövaihtoehto B eli jälkikäyttö työpaikka-alueena tulee vaatimaan yleiskaavan muutoksen tai oman asemakaavan. Vantaan kaupunki on todennut, että alueella valmisteilla olevassa Luoteis-Vantaan maankäyttöselvityksessä on todettu Hämeenlinnanväylän itäpuolisesta alueesta, että Riipilän asutusta on mahdollista laajentaa ja että moottoritien lähialue sopii työpaikka-alueeksi. Työpaikka-alueeksi moottoritien lähialue sopii nimenomaan siksi, että tien melun vuoksi tien lähialuetta on vaikeaa käyttää asumiseen. Louhinta ulottuu kuitenkin

kaikissa vaihtoehdoissa alueelle, jossa tiemelun puolesta myös asuminen on mahdollista. Lisäksi harjanne, jota louhintahanke koskee, on luonnollinen suoja moottoritien melua vastaan ja sen poistaminen lisää moottoritien melun leviämistä ja vaikuttaa laajahkon alueen maankäyttömahdollisuuksiin. Vantaan kaupunki on lisäksi huomauttanut että jälkikäyttövaihtoehto B:n louhintataso on liian syvällä, jolloin louhittua aluetta on vaikea liittää ympäröivään maankäyttöön ainakaan ilman mittavia ympäristön lisälouhintoja tai louhittuun alueeseen osittaisia täyttöä rakennuskelpoisilla mailla. Louhintatason syvyys vaikeuttaa laajemman kokonaisuuden suunnitelmallista käyttöä tuottaen tehotonta ja epätarkoituksenmukaista maankäyttöä.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pohjaveteen

Maa- ja kallioperään sekä pohjaveteen kohdistuvien vaikutusten arviointi perustuu alueelta käytettävissä olevaan julkiseen tietoon sekä maastossa hankittuihin kartoitustietoihin, joita on tarkistettu kairauksin, maatulkuotauksin ja yhdessä pisteessä tehdyllä vesimenekikokeella. Pohjavesivaikutusten arviointia varten tehtiin lisäksi kaivoselvitys, asennettiin 2 havaintoputkea sekä otettiin vesinäytteitä. Tutkimukset on tehty noudattaen yhteysviranomaisen lausuntoa, ja tulosten perusteella tehdyt johtopäätökset ovat oikeansuuntaisia. Kairauksia ja vesimenekikokeita olisi kuitenkin voinut olla enemmän, nyt mm. pohjois- ja luoteisosien kallion ominaisuuksien arviointi jää pelkästään kallion pintaosasta tehtyjen havaintojen varaan. Myös louhinta-alueelta tunnistetut heikkousvyöhykkeet olisi tullut tutkia tarkemmin. Erityisesti pohjoisosassa sijaitseva heikkousvyöhyke, jonka louhinnan on arvioitu voivan vaikuttaa itäpuolella Reunan alueen lähimpiin kaivoihin, olisi pitänyt tutkia tarkemmin kairauksin, vesimenekikokein tai pumppauskokein. Suunnitellulla louhinta-alueella on lisäksi pohjaveden pinnankorkeuden havaintopaikkoja vähän ja niistä ei ollut käytettävissä samanaikaisia mittaustuloksia, mikä aiheuttaa epävarmuutta pohjaveden pinnankorkeuden arviointiin

Alueen etelä- ja itäosassa tavatut pienialaiset hiekkaesiintymät, joihin on rakennettu kaivoja ja joissa sijaitsee lähteitä, olisi voinut kartoittaa tarkemmin. Tällöin olisi ollut helpompi määritellä ne muodostumat tai muodostuman osat ja kaivot, joihin louhintatoimenpiteillä voi olla vaikutuksia ja ne, joihin vaikutuksia ei ole. Avoimeksi jää esimerkiksi se, ulottuvatko kyseiset hiekkaesiintymät louhinta-alueelle, jolloin saattaa olla mahdollista, että esiintymien kerrosrakenne toiminnan seurauksena häiriintyy ja voi ilmetä vaikutuksia mm. hiekkaesiintymän pohjaveden pinnankorkeuteen, vai jäävätkö esiintymät louhittavan alueen ulkopuolelle, jolloin pohjavesivaikutuksia ei todennäköisesti ilmene.

Tehty kaivoselvitys on tehty noin kilometrin säteellä ottamisalueen reunasta ja on tavanomaista laajempi, mikä on perusteltua, sillä suunnitellun ottamisalueen koillispuolitse kulkee suuri alueellinen kallioperän heikkousvyöhyke, jolla on vaikutusta pohjavedenpinnan tasoon laajalti ympäristössään. Vaikka kaikkia kaivoja ei monista eri syistä johtuen saatu kartoitettua, on saatu aineisto kuitenkin riittävä ympäristövaikutusten arviointia varten. Arviointiselostuksen mukaan lisäksi kaikki alueen kaivot kilometrin säteellä ottamisalueen rajasta

tullaan kartoittamaan luvanhakuvaiheessa. Yhteysviranomaisen mielestä kaivoaineistosta tulisi laatia vielä karttaesitys, jossa esitettäisiin ne kaivot, johon louhinnalla on vaikutuksia ja ne kaivot, joissa vaikutuksia ei ilmene.

Edellä luetellut täydennykset tulee tehdä viimeistään laadittaessa yksityiskohtaista kalliokiviaineuksen ottamissuunnitelmaa lupahakemusta varten.

Pohjavesivaikutukset ovat mahdollisia alueen koilliskulmassa (VE1 ja VE2) sekä kaakkoiskulmassa (VE1, VE2 ja VE3) ja niitä voidaan arviointiselostuksen mukaan vähentää tehokkaasti louhinnan suunnittelulla ja toteutuksella. Selostuksesta ei kuitenkaan käy ilmi, miten louhittaessa ilmaantuvat vaikutukset, pohjavedenpinnan laskut tai kaivojen ehtymiset, olisivat konkreettisesti hallittavissa. Hankkeen toteuttaminen ei saa vaarantaa kiinteistöjen veden saantia tai laatua. Kun edellä selostetut täydentävät selvitykset on tehty, tulee hanke rajata sekä pinta-alaltaan että louhintasyvyydeltään sellaiseksi, että pohjaveden pilaantumisriskiä ei ole eikä veden antoisuudessa tapahdu olennaista vähenemistä. Sellaista vaihtoehtoa, joka sisältää riskin talousveden saannin vaikeutumiseen, ei tule toteuttaa, ellei ole olemassa vaihtoehtoa veden korvaamiseen riskin toteutuessa.

Arviointiselostuksessa on esitetty toiminnan aikaisen pohjavesiseurannan pääpiirteet. Tarkempi seurantaohjelma voidaan laatia näiden periaatteiden mukaisesti noudattaen kuitenkin ympäristöhallinnon ohjeen 1/2009 liitteessä 6 esitettyjä mittaus- ja näytteenottotiheyksiä sekä analyysivalikoimia.

Vaikutukset pintavesiin

Selostuksessa on tarkasteltu hankkeen vaikutuksia Lamminsuonojan veden laatuun, pohjaeläimistöön ja virtaamiin. Myös vaikutuksia Vantaanjokeen on tarkasteltu. Alueen eteläpuoleisesta ojasta on todettu, että hankkeen toteutuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia siihen.

Uudenmaan ympäristökeskus edellytti lausunnossaan, että nitraattityppipäästöjen lisäksi myös ammoniumtyppipäästöjen vaikutuksia on arvioitava selostuksessa. Selostuksessa on arvioitu maastoon jäävän ammoniumtyypen määrää, mutta ei ole arvioitu pintavesiin kulkeutuvan ammoniumtyypen määrää eikä sen vaikutuksia pintavesissä.

YVA-ohjelmassa mainitaan myös kaksi pintavesiallasta alueen itäosassa. Uudenmaan ympäristökeskus edellytti lausunnossaan, että näiden altaiden sijainti, käyttö ja nykytila tulee arvioida. Selostuksessa on todettu, että altaat ovat umpeenkasvaneita tekolammikkoja, joissa kasvaa osmankäämiä. Selostuksessa todetaan, että hankkeen ei

katsota muuttavan lampien nykytilaa. Lampien nykyistä tai entistä käyttötarkoitusta ei ole selvitetty.

Luontovaikutukset

Hankkeesta saadussa palautteessa on ilmoitettu kirjojokikorentohavainnoista, joita on tehty hankealueella heinäkuussa 2010. Kirjojokikorento oli myös onnistuttu kuvaamaan hankealueella. Havainnosta on kerrottu Vantaan Sanomissa 24.7.2010. Lisäksi Nurmijärvellä Lamminsuonojan itähaarasta on tehty heinäkuussa 2009 yksi havainto. Kirjojokikorento (*Ophiogomphus cecilia*) on EU:n luontodirektiivin II ja IVa – liitteissä mainittu sudenkorentolaji, joka on lisäksi rauhoitettu Suomen luonnonsuojelulain nojalla. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kiellettyä ja lajille voidaan osoittaa suojelutoimen alueita, kuten Natura 2000 verkostoon kuuluvia suojelualueita.

Hankealueella ei edellä mainitun kirjojokikorenon mahdollisen levähdysalueen sekä Riipilän vanhan metsän alueen lisäksi ole muita merkittäviä luontoarvoja. Hankealueen ulkopuolella, sen länsipuolella sijaitsevalla Lamminsuon luonnonsuojelualueella (YSA 014153) on merkittäviä luontoarvoja. Alueella kasvoi kesäkuussa 2010 mm. alueellisesti uhanalaista punakämmekkää. Lamminsuonojan vedenpinnan korkeuden muutokset ja veden runsas sameneneminen voivat olla haitallisia kirjojokikorenon lisääntymisalueille ja Lamminsuon vesitasapainon muutokset punakämmekän esiintymisalueella. Jatkosuunnittelussa on erityistä huomiota kiinnitettävä louhosalueen hulevesien hallintaan, jotta haitallisilta vaikutuksilta vältyttäisiin. Tiedot kirjojokikorenon todennäköisestä levähdysalueesta suunnitellulla louhosalueella tulee tarkistaa, levähdysalueen laajuus tulee selvittää tarkemmin ja tarvittaessa rajata louhittavasta alueesta pois.

Yhteysviranomaisen yhtyy Vantaan kaupungin lausunnossa esitettyihin ekologista verkostoa koskeviin näkemyksiin ja toteaa, että hankkeella on haitallisia vaikutuksia ekologisen verkoston säilymiseen alueella eikä hankkeen vaikutuksia verkoston säilymiseen ja toimivuuteen ole arvioitu. Hankkeesta vastaavan tulee mahdollisessa luvanhankevaiheessa selvittää haitallisia vaikutuksia ja mahdollisuuksia niiden poistamiseen tai lieventämiseen. Yksi tutkittava vaihtoehto voisi olla esimerkiksi hankealueen ja Lamminsuonojan väliin jätettävä suunniteltua leveämpi koskemattomaksi jäävä metsäkaistale. Yhteysviranomaisen suosittelee yhteistyötä Uudenmaan liiton ja/tai sen käyttämien asiantuntijoiden kanssa.

Eräs muistuttaja on kiinnittänyt huomiota siihen, että tiedot Rosbackan lähteiden osalta ovat virheelliset ja toimittanut oikeat tiedot lähteiden sijainnista ja käytöstä. Saadut tiedot tulee tarkistaa ja korjata viimeistään luvanhakuvaiheessa.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että Vantaanjoki ei vielä kuulu Natura 2000 – ohjelmaan, mutta on kylläkin ehdolla siihen. Vaihtoehdossa VE 1 Vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvan Riipilän vanhan metsän alueelle suunniteltu toiminta vaatii valtioneuvoston tekemän rajauksen tarkistuksen.

Maisemavaikutukset

Arviointiselostuksessa on maisemakuvan nykytilaa ja eri vaihtoehtojen siihen tuomia muutoksia ja maisemavaurioita selostettu riittävästi ja vaikutuksista saa hyvän käsityksen. Sen sijaan haittavaikutusten lieventämistoimenpiteinä on esitetty suojapuuston jättämistä tai istuttamista alueille, jotka eivät ole hankkeesta vastaavan hallinnassa. Näin ollen haittojen lieventämistoimenpiteitä ei voi toteuttaa arviointiselostuksessa esitetyllä tavalla. Jatkosuunnittelussa maanainesten ottamissuunnitelma on laadittava siten, että suojapuusto yms. maisemansuojelutoimenpiteet toteutetaan hankkeesta vastaavan hallinnassa olevalla alueella. Alue tulee lisäksi sisällyttää maanainestenottosuunnitelman suunnittelualueeseen, jolloin sille voidaan kohdistaa lupamääräyksiä esimerkiksi suojapuuston säilyttämisestä. Muutos edellyttäne loughinta-alueen pienentämistä, jotta maisemavaikutusten lieventämiseksi alueen ympärille jää riittävä suojapuustovyöhyke.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön

Yhteysviranomaisen ilmoittaa, että ympäristöministeriö on vahvistanut Uudenmaan ensimmäisen vaihemaakuntakaavan 22.6.2010.

Maakuntakaavatilanteen esittely arviointiselostuksessa on tietyn osin epäjohdonmukainen. Selostuksen luvussa 11.1.1. kaavoitustilanne kuvataan voimassaolevan maakuntakaavan, mutta ei 1. vaihemaakuntakaavan sisältöä. Vaihekaavaa on esitetty luvussa "Hankkeen perustelut". Kokonaiskuvan saamiseksi olisi ollut hyvä kuvata molemmat maakuntakaavat kaavoitustilanteen yhteydessä, koska vaihemaakuntakaava täydentää maakuntakaavaa ja vaihekaavassa osoitetaan kiviainesvarantoalueita. Muilta osin vaikutuksia on arvioitu riittävästi.

Useissa mielipiteissä ja eräissä lausunnoissa on todettu, että suunniteltu loughintatoiminta on maakuntakaavan ja Vantaan yleiskaavan vastainen. Yhteysviranomaisen mielestä asia ei ole selvä. Uudenmaan maakuntakaavassa alue sijoittuu merkinnöittä jätetylle alueelle ja rajautuu taajamatoimintojen alueeseen. Maakuntakaavaa täydentävässä Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaavassa alueelle ei kohdistu kaavamääräyksiä. Alue ei kuulu vaihemaakuntakaavassa määriteltyihin alueisiin, joilla on maakunnallisesti merkittäviä kiviainesvarantoja. Uudenmaan ELY-keskuksen käsityksen mukaan merkintä kuitenkin ilmaisee kyseisen alueen ominaisuutta, eikä se tarkoita sitä, ettei maanaineksia voitaisi ottaa alueella, jolla ei ole tällaista merkintää. Uudenmaan liitto ei lausunnossaan ottanut kantaa hankkeen suhteesta maakuntakaavamerkintöihin ja – määräyksiin.

Vantaan yleiskaavassa alue sijoittuu suurimmaksi osaksi maa- ja metsätalousalueelle. Kaavamääräyksessä ei kuitenkaan ole asetettu rajoituksia maa-ainesten otolle alueella. Suuri osa Uudenmaan kiviainesten ottoalueista sijaitsee yleiskaavoissa maa- ja metsätalousalueiksi varatuilla alueilla, eikä toiminnan siis useinkaan ole katsottu vaikeuttavan kaavan toteuttamista, jos alue on ottotoiminnan jälkeen palautettu maa- ja metsätalouskäyttöön. Vantaan kaupunki ei ole lausunnossaan ottanut kantaa hankkeen suhteesta yleiskaavamerkintöihin ja – määräyksiin, mutta on lausunnossaan todennut, että alueelle ollaan laatimassa Luoteis-Vantaan maankäyttöselvitystä, eikä kaupunki tule puoltaman hankkeen ympäristölupaa ennen kuin kyseinen selvitys on valmis. Kaupunki ei myöskään tule hakemaan omistamilleen alueille maa-ainesten ottolupaa kuin korkeintaan 110 kV voimalinjan eteläpuoliselle alueelle.

Liikennevaikutukset

Arviointiselostuksessa on lähivuosien liikenteen sujuvuuteen, liikenneturvallisuuteen, liikenteen ympäristövaikutuksiin sekä teiden rakenteisiin liittyvät asiat käsitelty siinä laajuudessa ja sillä tarkkuudella kuin hankkeen luonne huomioon ottaen on tarpeellista.

Vantaa kaupunginhallitus on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa todennut mm. että ”tekeillä on Luoteis-Vantaan maankäyttöselvitys, jossa tarkastellaan alueen maankäyttö- ja liikennetarkoituksia” ja ”selvityksen tulee olla ensin valmis ennen kuin lopullisia päätöksiä louhinnasta tehdään”. Keskeinen osa tätä kokonaisuutta on suunnitellun Klaukkalan ohikulkutien mahdollinen jatke Hämeenlinnanväylältä itään. Louhintahanke tulee toteuttaa siten, että se ei estä tai vaikeuta tämän väylän tarkoituksenmukaista toteuttamista. Tällä hetkellä väylästä ei pystytä esittämään edes yleispiirteistä suunnitelmaa.

Meluvaikutukset

Meluvaikutusten arvioinnissa on otettu huomioon yhteysviranomaisen lausunnossaan esittämät asiat. Melulaskelmat ja mallinnukset on tehty asianmukaisesti eikä yhteysviranomaisella ole niistä huomautettavaa. Melun leviämisen vaihtoehtoja louhinnan eri vaiheissa on tarkasteltu monipuolisesti, lisäksi yleisötilaisuudessa esitetyn perusteella tehtiin vielä yksi mallinnus, joka toimitettiin yleisötilaisuuden pöytäkirjan liitteenä. Yhteysviranomaisen katsoo, että tehdyn arvioinnin ja esitettyjen melukarttojen perusteella pystytään arvioimaan hankkeen meluvaikutukset. Vaihtoehtojen 1 ja 2 välillä ei yhteysviranomaisen mielestä ole merkittäviä eroja, vaan molemmissa tapauksissa hankealuetta lähimpänä sijaitsevien asuinrakennusten ympäristössä hankkeen aikainen melutilanne muuttuu merkittävästi, melutaso asuinalueilla ja pihoilla voi nousta jopa 20 dB. Vaihtoehto 3:n osalla muutos jää huomattavasti vähäisemmäksi. Hankealueen lähialueiden virkistyskäyttö heikkenee melun vuoksi.

Koska hanke on alueella, jossa nykyiset melutasot ovat paikoin hyvinkin alhaisia, olisi melutilannetarkastelussa ollut hyvä esittää kartta, jossa esitetään melutilanteen muutos asuinrakennusten ympäristössä. Eri toimintavaiheiden kesto olisi voitu kertoa tässä yhteydessä, että olisi voinut arvioida onko haittaa 1 kk vai 10 vuotta

Toiminnasta aiheutuvaa melua on havainnollistettu selkeillä kartoilla. Kartoissa oli esitettyä nykytilannetta kuvaavassa kartassa meluvaikutukset 9-luokkaisella värikyvyöhykeasteikolla, mutta toiminnan meluvaikutuksia kuvaavissa kartoissa ainoastaan 7-luokkaisella asteikolla. Ensimmäisessä asteikossa valkoinen väri kuvasi aluetta, jossa melutaso oli ≤ 35 dB ja jälkimmäisessä asteikossa melutasoa ≤ 45 dB. Useissa palautteissa tätä esitystapaa oli pidetty sekoittavana, harhaanjohtavana ja meluolosuhteita vääristelevänä. Yhteysviranomaisen mielestä kartoista saa tästä huolimatta tarvittavat tiedot, mutta jatkossa asteikot on syytä valita toisin, sillä melutilanteen muutokset kiinnostavat asukkaita, vaikka ne tapahtuisivatkin valtioneuvoston antamien ohjearvojen alapuolella olevilla melutasoilla.

Yhteysviranomaisen yhtyy Vantaan kaupungin kritiikkiin melumallinnuksista tehdyistä johtopäätöksistä. Arviointiselostuksen mukaan melulla ei arvioida olevan haitallisia terveysvaikutuksia ympäristössään ja on viitattu mm. tutkimuksiin, joiden mukaan ympäristömelun terveysvaikutukset alkavat vasta melutason ylittäessä 70 dB. Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan lupaharkinnassa terveysvaikutusten harkinnan periaatteena on se, että valtioneuvoston antamat ohjearvot ulkona (55 dB päivällä, 50 dB yöllä) eivät ylittyisi, eikä tuo arviointiselostuksessa mainittu 70 dB.

Johtopäätöksinä ilmoitetaan myös, että pahimmissa toimintatilanteissa melutaso olisi 1-2 dB korkeampi kuin vaihtoehdossa 0. Melukarttoja tutkimalla voi kuitenkin todeta, että esimerkiksi Reunan asuinalueella vaihtoehdon 0 melutaso (tieliikenne) on 35-40 dB ja vaihtoehdon 1 vaiheessa 4 melutaso olisi 50-55 dB. Lähimmillä asuinkiinteistöillä 55 dB:n päiväohjearvo voi ylittyä melusteistä huolimatta rakennuksen toisella puolella, suojapuolella voidaan päästöohjearvon alle asuinrakennuksen toimiessa meluesteenä. Myös Lammintie 19:n asukkaat ovat huomauttaneet, että melumallinnusten mukaan nykyinen 40-45 dB:n melutaso kiinteistöllä nousisi kaikissa vaihtoehdoissa 10-20 dB. Näitä muutoksia melutasoissa ei voi pitää vähäisinä, vaan ne ovat merkittäviä.

Mikäli hanke etenee luvanhankevaiheeseen, on välttämätöntä, että melua mitataan säännöllisesti lähimmissä häiriintyvissä kohteissa, jotta voidaan varmistua siitä, että meluntorjuntatoimenpiteet toimivat ja etteivät ulkomelun ohjearvot ylity.

Vaikutukset ilman laatuun

Arviointiselostuksessa ilmalaatuvaikutukset on arvioitu tutkimalla pakokaasuperäisten hiukkasten keskimääräisiä vuosipitoisuuksia sekä korkeimpia vuorokausipitoisuuksia toiminta-alueella ja sen lähiympäristössä. Menettely ei kuvaa täysin todellisia hiukkaspäästöjä alueelta, mutta kuvaa karkeasti pölyn leviämissuuntia. Tarkkaa arviota toiminnan vaikutuksesta ilmanlaatuun ei pystytty tekemään, koska käytävissä ei ole tarkkoja lähtötietoja siitä, kuinka paljon murskaus ja louhinta aiheuttavat hiukkasia. Yhteysviranomaisen toteaa, että eräissä muissa YVA-menettelyissä on käytetty johonkin toiseen alueeseen liittyviä ilmanlaadun mittaustuloksia lähtötietoina leviämismallille. Tälläkin tavalla tehtyyn mallinnukseen liittyy runsaasti epävarmuustekijöitä, sillä mm. käytössä olevia laitteistoja ja niiden yhdistelmiä on runsaasti, lisäksi päästöihin vaikuttavat laitteiston ja pölyntorjuntalaitteiden kulloinenkin kunto. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tehty arviointi on riittävää. Arviointiselostuksen perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että ilman perusteellisia pölyntorjuntatoimenpiteitä suunnitellun toiminnan aiheuttamat hiukkaspäästöt saattavat ylittää valtioneuvoston asettamat ilmanlaadun ohjearvot tai ainakin aiheuttaa viihtyvyyshaittaa mm. Rosbackan tilalla ja Reunan alueen länsipuolen sekä Lammintien louhosta lähinnä sijaitsevissa taloissa.

Yhteysviranomaisen on samaa mieltä Etelä-Suomen aluehallintoviraston kanssa, joka on lausunnossaan todennut, että arviointiselostuksessa esitettyjen pölyävien toimintojen ehkäisemiseksi tarvittavien toimenpiteiden toteuttaminen ja seuranta on välttämätöntä. Mikäli hanke etenee luvanlupavaiheeseen, tulee ympäristölupavaiheessa pölyn leviämisen ehkäisemiseksi asettaa riittävät ehdot, joiden toteutumista toiminnanharjoittajan tulee tehokkaasti seurata. Mikäli hiukkasille asetetut ilmanlaadun raja-arvot terveyshaittojen ehkäisemiseksi ylittyvät epäsuotuisissa olosuhteissa, eikä niitä saada torjuntatoimilla estettyä, tulee varautua toiminnan keskeyttämiseen.

Tärinävaikutukset

Arviointiselostuksessa todetaan (s.39), että ennen louhinnan aloittamista on tehtävä riskianalyysi, johon kuuluu mm. lähikiinteistöjen katselmukset ja tarvittavien toimenpiteiden määrittely turvallisten räjäytysten varmistamiseksi. Riskianalyysin sisältöä olisi voinut kuvata tarkemmin ja olisi voinut kertoa, missä kiinteistössä mm. katselmukset tullaan suorittamaan. Myös taulukossa 39 olisi voinut esittää kiinteistöt, joita sarakkeessa "Lähimmän asutuksen sijainti" tarkoitetaan. Muilta osin yhteysviranomaisella ei ole huomauttamista arviointiselostuksen tärinävaikutusten arvioinnista. Yksityiskohtainen riskianalyysin teko sekä tärinävaikutusten arviointi ja tarkkailusuunnitelma tulee tehdä luvanlupavaiheessa, kun arviointiselostusta tarkemmat kalliion ottamissuunnitelmat ovat valmistuneet.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Vaikutuksia ihmisten elinoloihin arvioitaessa on jätetty arvioimatta vaikutukset maatalouden ja hevostalouden sekä ratsastustallien toimintaan. Vaikutukset SE Mäkinen Oy:n autojen maahantuontitoimintaan on myös esitetty hajanaisesti, ne tulisi koota yhteen. Arviointia tulee täydentää näiltä osin luvanhankintavaiheessa. Muilta osin arviointi on riittävää. Arviointi osoittaa, että hanke vaikuttaa huomattavasti ympäristön asukkaiden elinoloihin ja erityisesti heikentää alueen asukkaiden virkistysmahdollisuuksia.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Arviointiselostuksesta on kuulutettu YVA-lain mukaisesti sekä Vantaan että Nurmijärven kuntien alueella sekä molempien kuntien alueella ilmestyvissä lehdissä. Arvioinnin aikana yleisölle on järjestetty työpajatilaisuus. Arviointiselostuksen valmistuttua järjestettiin kuulemistilaisuus. Hanke on ollut paljon esillä lehdissä ja lehtien keskustelupalstoilla ja hanketta on käsitelty radiossa ja televisiossa useampaan otteeseen. Yleisölle järjestetyissä tilaisuuksissa yleisöä on ollut paljon ja myös Uudenmaan ELY-keskukseen tullut palaute on ollut ennätysmäisen runsasta. Yhteysviranomaisen katsoo, että osallistuminen ja vuorovaikutus on ollut riittävää ja asukkaiden näkemykset ovat varmasti tulleet hankkeesta vastaavan ja yhteysviranomaisen tietoon. Edelleen voidaan todeta, että hankkeen vastustus on erittäin voimakasta.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Lähetämme yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä internetsivuilla osoitteessa: [Internet ELY-keskus > FI > ELY-keskukset > Uudenmaan ELY > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi YVA ja SOVA](#)> Ennen vuotta 2010 vireille tulleet hankkeet

Lähetämme kopiot arviointiohjelmasta saamistamme lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ELY -keskuksessa.

Lausunnon valmistelemiseen ovat osallistuneet ylitarkastajat Hannu Airola, Leena Eerola ja Sirpa Penttilä, tarkastaja Mona Sundman, suunnittelija Larri Liikonen sekä liikennejärjestelmäasiantuntija Pekka Räty. Asiaa hoitaa hydrogeologi Timo Kinnunen, p. 040-5173454.

Apulaisjohtaja

Rolf Nyström

Hydrogeologi

Timo Kinnunen

LIITTEET

Maksun määräytyminen ja muutoksenhaku

TIEDOKSI

Suomen ympäristökeskus (lausunto + 2 kpl arviointiohjelmiä)
Lausunnon antajat
Muistuttajat